

MBON UYEP DUOPEBA YE MME ETOP MMỌ

Numbers 13:1-33; Deuteronomy 1:19-24

ỌYỌHỌ UKPEP-ŃKPỌ 101

Eke Ikpọ Owo

IKỌ IBUOT: “Owo eke ọtọde ọnọ obukidem eyedọk mbiara oto obukidem; edi owo eke ọtọde ọnọ spirit, oto ke spirit ke enye eyedọk nsinsi uwem” (1 Ɗwed Mbon Galatia 6:8).

I Mme Item Abasi Ke Abańa Ediyep Isoń Canaan

1. Enye ọkọnọ Moses uyo ete osio andikara ke esien kiet-kiet man ekeyep isoń, Numbers 13:1, 2
2. Moses ama osio mme etubom ke esien duopeba, ete ekeyep isoń, Numbers 13:3-15
3. Ke otu mmọ oro ekedi Caleb owo Judah ye Joshua (Jehoshua) owo Ephraim, Numbers 13:6, 16

II Otu Owo Ekeyom Mmọ Emi Ekemekde Etim Ekese Isoń

4. Israel ema esańa ebe akwa ye enyene ndik akai-ikọt ke ekpọńde Horeb (Obot Sinai), Deuteronomy 1:19
5. Mmọ ema esim obot mbon Amon ndien ema edọhọ mmọ ekeda enyene, Deuteronomy 1:20, 21
6. Edi otu owo ema eyom Moses ọdọń mme owo ebem mmọ iso ekeyep isoń, Moses ama anam ntre, Deuteronomy 1:22-24

III Ema Enọ Mbon Uyep Duopeba emi Ọyọhọ Item

7. Moses ama ọnọ mmọ item ete ese me mme owo ekedi mkpọsọń me mmeme, ekpri ibat me uwak, Numbers 13:17, 18
8. Ema enọ mmọ item ete ese me isoń edi eti me edi idiọk, ese mme Obio, mme ufọk iduń ye mme mkpọsọń ebiet, Numbers 13:19
9. Enye ama ọnọ mmọ item ete esọń idem enyuń eda mme mfri isoń emi efiak, Numbers 13:20

IV Owo Duopeba Emi Ema Eyep Isoń Nte Eketemede Mmọ

10. Mmọ ema eyep isoń ọtọńde ke Zin ke ńkań usuk tutu osim ke Hebron ke edere-edere, Numbers 13:21, 22
11. Mmọ ema eda etuek grape emi owo iba ekebiomde eto ke Eschol, ye pomegranate ye fig, Numbers 13:23, 24
12. Ke usen aba ema ekebe, mmọ efiak enyọń, Numbers 13:25

V Etop Emi Mbon Uyep Duopeba Ekenode Nditọ Israel

13. Mmọ ema enọ etop ebańa isoń oro ete “ọfọfiọrọ mmọń eba ye aran ọkwọk” enyuń ewut mme mfri isoń oro, Numbers 13:26, 27
14. Mmọ ema etiń ete ke mme owo do edi mkpọsọń, eduń ke obio ibibene, Numbers 13:28, 29
15. Caleb ama osuhọre iyaresit mme owo ke nditiń ete “Yak nnyin idọk ini kiet, ikada enye inyene,” Numbers 13:30
16. Edi owo duop ema enọ idiọk etop, esuk eyire ete ke mme andiduń isoń oro ekedi mkpọsọń owo, enyuń ekoń ke idaha ekan mimmo, Numbers 13:31-33.

SE EKPEPDE EBAŃA

Israel Ke Adańa Canaan

Ke ini edinọ Ibet ye editọńọ edikpono Abasi ke ataya ama okokure, nditọ Israel ema ekpọń obot Sinai ndien obubit enyọń ada mmọ usuń osim adańa Isoń Eńwọńọ. Kpa nte otu owo ema eketim efiọk, Abasi ama ọńwọńọ isoń emi ọnọ Abraham ye nditọ esie. Abasi ama etiń abańa enye nte “isoń emi ọfiọrọde mmọń eba ye aran ọkwọk.” Enye ńko ama ada Nditọ Israel, ọwọrọ ke Egypt, idighe man osiońo mmọ ke ubọk mme andituhọre mmọ ikpọń, edi man ada mmọ aka ke isoń emi ọyọhọde ye nti mfri, ebiet eke mmọ edinyenede ińwań vine emi mikedighe mmọ eketọ ye mme obio eke mikedighe mmọ ekebọp. Ndien, ke ini mmọ esimde obot mbon Amon, ke usuk-usuk Canaan, Moses etiń ete “Sese Jehovah Abasi fo omonim isoń oro ke iso fo: dọk kada enye nyene, kpa nte Jehovah Abasi mme usọ ọkọdọhọde fi; kufehe, kunyuń uduọ esit” (Deuteronomy 1:21). Nditọ Israel ema enyene ntak ekem nte mmọ ekpekade okonyuń etie nte mmọ ekpedaha ini kiet ekeda isoń oro enyene.

Ediomi Israel Ndidọń Mbon Uyep

Edi Nditọ Israel ke isań mmọ ke ekpọńde Obot Sinai, ema esańa ebe ke “akwa ye enyene ndik akai ikọt, ndien “obot mbon Amon” oro anam mmọ ndik, ndien mme owo enyuń etie obom-obom. Ke ntak emi mmọ enyuń edọhọ Moses ete “Yak nnyin ikam idọń owo ebem nnyin iso, man mmọ ese isoń enọ nnyin, enyuń eda mbuk usuń emi nnyin idisańade ke esit idọk, ye eke mme obio emi nnyin idisimde mmọ, edibuk enọ nnyin” (Deuteronomy 1:22). Ke ntre,

Nditọ Israel nte afo okutde, ikebereke ke obubit enyọn ndida mmọ usuñ nsim ke Isoñ Eñwọñọ, okposuk edi nte Jehovah Abasi mmọ ama ọkọñwọñọ ndibem mmọ iso nnyuñ ñwana ekoñ nnọ mmọ (Deuteronomy 1:30). Ndien ñko, mmọ ekeyom nditim mfiok mme Canaan ke idem esie ekedi isoñ eke ọfonde ñkpọ nte etop eketiñde, okposuk Abasi ke Idemesie ama eketiñ ọnọ mmọ ete ke edi “isoñ emi ọfiọrọde mmọn eba ye aran ọkwọk.”

Unana Edinim Ke Akpanikọ Israel

Didie ke ñditọ Israel ekekpuhọre ye ete mmọ Abraham! Ke Abasi etiñde enye onyime. Ke Abasi ọdọhọde enye anam kpa ntre. Ke ini Abasi eketiñde ete, “Nam daha ke isoñ fo ye ke ebiet emana fo, ye ke ufok usọ, ka ke isoñ eke ndiwutde fi;” ke ndo-ndo oro Abraham otim ufok esie “ndien mmọ edaña ete ika ke isoñ Canaan; ndien mmọ edi ke isoñ Canaan,” kpa isoñ emi enye mikọfiokke. Etim ediọnọ Abraham nte “ete mbuotidem.” Enye akasaña ke mbuotidem, idighe ke se okutde ke enyin; koro ewetde ete, “Edinen owo mi edidu uwem ke mbuotidem” ndien “ke mbuotidem miduhe owo ikemeke ndinem Abasi esit.” Nditọ Israel ekedi idiok uwut-ñkpọ mbuotidem ete mmọ. Mmọ, ke akpanikọ ekekere ete ke ndidọn mbon uyep ekedi eti uduak. Emi eyeñwam mmọ ndikan ke eñwan ye mme asua mmọ nte mmọ ekekere. Edi emi ikedighe uduak JEHOVAH Abasi mme ete mmọ. Enye ọkọdọhọ ete “Dok ka kada enye nyene.” Uduak owo emi Abasi mminyinimeke ikemeke ndiwọrọ usuñ.

Ñwọrọ nda Idiok-ñkpọ Nditọ Israel ekedi unana edinim ke akpanikọ. Emi ekedi se idade mmọ ediwak ini ituaha ye afanikọn ke akwa akai-ikot. Nsuk uyo ye ñkuni mmọ esito ke esit unana edinim ke akpanikọ ewọrọ. Emi ekesikpan mmọ ndikut unen ke uwak edinam mmọ, ntem ke idikut nte mme ñkani owo ke otu mmọ mikekemeke ndibe nduk ke isoñ Eñwọñọ. Idiok-ñkpọ emi iketreke ke eyo Ibet ye mme anditiñ ntiñ-nnim ikọ. Ñwed emi Paul ekewetde ọnọ Mme Hebrew edi ikọ ntọt ọnọ Mme Hebrew emi ekenyimedede Christ, abaña nte mme ete mmọ eketrede ndibe nduk ke nduok odudu. Mmọ ema ekabare edi mme anditiene Ọbọn Jesus Christ nte Andinyaña mmọ, ndien ke esisit ini mmọ ema enyime ke idaresit ete ñkpọ atak mmimmo, edi ke ini ukọbọ ye ukut esuk ekade iso, oto ke mmemidem ye unana mbuotidem, mmọ ema edu ke idaha ndiduọ ñkpọn idorenyin mmọ ke Christ Jesus. Ke ibuot duopkiet ke ñwed emi, andiwet eti nnyin abaña mbon uko ke mbuotidem ke otu mme ete mmọ, mmọ kiet-kiet ema enyene edikan oto ke mbuotidem. Ndien ñkpọ ndomo kiet ikpuhokere. Ke ukperedem ini emi, ñwọrọ nda idiok-ñkpọ osuk edi Unana edinim ke akpanikọ. Nnyin imekeme ndibọ uñwam ke itide se ikotibede inọ Nditọ Israel. Jesus ama etiñ ye Mbet Esie ete, “Mbufo eyekut ukut ke ererimbot: edi esọn esit; ami ñkakan ererimbot” (John 16:33).

Emek Mbon Uyep Duopeba

Okposuk edi nte uduak nditọ Israel ndidọn ebem iso ekeyep Isoñ Eñwọñọ mikenemke Abasi esit, edi sia mmọ ekebeñede, Enye ama onyime ọnọ mmọ, onyuñ ọdọhọ Moses ete, “Sio owo dọn ekeyep isoñ Canaan, emi nnọde nditọ Israel” (Numbers 13:1). Ntre Moses osio nte eketemede enye, owo kiet-kiet ke kpukpru esien, “mme ikpọ owo ke otu mmọ.” Joshua eyen Ephraim ye Caleb owo esien Judah. onyuñ ọdọn mmọ ekeyep isoñ Canaan, onyuñ etiñ ye mmọ ete “mbufo edok ntem ke edem usuk, enyuñ edok ke obot; enyuñ ese isoñ nte etiede; ye mme andiduñ enye, mme mmọ edi mkpọsọn, mme edi mmeme, mme iwakke, mme ewak; ye isoñ emi mmọ eduñde nte etiede, mme ọfon, mme ifonke; ye mme obio emi eduñde nte etiede, mme ke tent, mme ke mkpọsọn ebiet” (Numbers 13:17-19). Moses ñko ama ọnọ mmọ uyo ete “esọn esit enyuñ eda mfri isoñ oro edi.”

Ndien ọtọnọde ke Kadesh-barnea ke ñkañ usuk, mbon uyep duopeba ema esaña edok ke edere tutu mmọ esim Hebron ebiet emi ete mmọ Abraham okoduñde. Ekedi mi ke Abraham, nte enye etiede ke ọtọwọk Mamre ke uwemeyo ke enye akakama isenowo ita emi ekedide ke tent esie, ndien ikebighike enye ama ọfiok ete ke imọ ikakama mme angel isen. Ndusuk, mbon uyep emi nte ñkpri nditọ ke ufok, ema esikop mbuk eto mme ete mmọ emi ekefiokde Abasi, enyuñ efiok ete ke mme imọ ikesaña ke edisana isoñ. Ofuri Canaan ama akabare edi “Edisana Isoñ,” koro kpa mi ke Abasi okosobo ye mme ete mmọ. Kpukpru ndisana ñkpọ ntibe emi ekpekena nte edemere ofuri Israel ndikpono nnyuñ nam uyo Abasi emi ọkọnọde mmọ isoñ emi.

Mbon uyep ema eduk ke itihere Eschol emi ekperede Hebron, enyuñ ekut etuek grape emi mmọ ekesibede eda efiak, owo iba enyuñ ebiom ke eto. Mmọ ñko ema eda mfri fig ye pomegranate man eda ewut se isoñ emi edide ke akpanikọ “isoñ eke ọfiọrọde mmọn eba ye aran ọkwọk.”

Etop Mbon Uyep Duopeba

Mmọ emi ekemekde mi ema enam akpanikọ ke ndida usen aba nyep isoñ ndien efiak ye mme mfri isoñ emi, enyuñ edu ke mbeñidem ndinọ etop mmọ. Mmọ ema etiñ enọ Moses ye Aaron ye ofuri esop Nditọ Israel ke Kadesh, ete “nnyin ima isim ke isoñ emi afo ọkọdọñde nnyin ete ika, ndien ke akpanikọ enye ọfọfiọrọ mmọn-eba ye aran-ọkwọk; emi onyuñ edi mfri esie” (Numbers 13:27).

Enye ekedi ukem isoñ nte Abasi ọkọdọhọde kpa “Isoñ eke ọfiọrọde mmọñ-eba ye aran-ọkwọk.” Edi mmọ ema ekut mme nkọ efen. “Edi mme mmọ emi eduñde ke isoñ oro edi mkpọsọñ, mme obio enyuñ enyene ibibene, enyuñ ekponi eti-eti: nnyin ima inyuñ ikut nditọ Anak do ñko-ñko. Amalek eduñ ke ekem usuk isoñ; mme Hitite, ye mme Jebusite, ye mme Amorite, enyuñ eduñ ke ikpọ obot; mme Canaanite ñko eduñ ke mben inyañ, ye ke mben Jordan” (Numbers 13:28, 29). Ndien Caleb, kiet ke otu mbon uyep ọsuhọre mme owo esit ke iso Moses onyuñ ọdọhọ ete “Yak nnyin idọk ini kiet, ikeda enye inyene: koro nnyin imọtim ikeme ubọk ye enye” (Numbers 13:30). Ndien Joshua ada ye Caleb, edi owo duop eken emi ekesañade ye mmọ edọk, edọhọ ete, “Nnyin ikemeke ndidọk ñkañwana ye mmọ oro: koro mmọ esọñde ekan nnyin” (Numbers 13:31). Ke ntre mmọ eda idiọk etop eke ebañade isoñ enyuñ enam mme owo ekop mmem-idem ke ndinam se JEHOVAH ọkọdọhọde mmọ enam “Dọk kada enye nyene.”

Utọk Ke Otu Nditọ Ete

Ke akpanikọ, otu oro ema ebọ ikọ mmem-idem, enyuñ ekere ete imenyene unen ke oruk edu oro sia mme andidun isoñ emi ekedide idut emi enyenede odudu. Edi nnyin iyekut ke ukpep-ñkpọ nnyin emi ebañade Nditọ Israel ite ke ikọ mmem-idem idighe ekpri ndudue, ke mmem-idem odukde edi, mbuqtidem akam esiwọwọrọ, edi unana edinim ke akpanikọ akam edi ntak iduọ Nditọ Israel. Andidiọk akam esida mmem-idem onuk owo osio ke mbuqt-idem mmọ ye Abasi. Enye ñko ama okut unen ke ndida emi ntiene nditọ Israel. Ke ntre mbon uyep duop emi ekememde idem ema etibi utọk ke otu nditọ ete, edi ubierikpe Abasi ke abaña editọ ubahare ke otu nditọ ete edi se ewetde ke ñwed Abasi ete.

“Jehovah asasua ñkpọ mbitiokiet emi: ukpọñ esie onyuñ ese mbitiaba emi ke mbubiam:

Ñkok-idem, edeme nsu, ye ubọk eke eduokde iyip owo eke miduehe,

Esit eke aduakde uduak ibak, ukot eke esopde ebine idiok,

Owo eke oyokde nyok, nte ntiense nsu, ye owo eke “EDEMEREDE UTỌK KE OTU NDIỌ ETE KIET” (Mme Ñke 6:16-19).

MME MBUME

1. Ewe adaña Canaan ke Israel ekesim ke ini Jehovah ọkọdọhọde mmọ eda isoñ enyene?
2. Nso ke Nditọ Israel ekeduak ndinam ke ini Moses ọkọnọde mmọ ikọ JEHOVAH?
3. Mbon uyep ifañ ke ekemek, nso edi ntak emi ibat mmọ eketrede do?
4. Ke isoñ mme anie ke mmọ eketọñọ isañ ndiyep Canaan?
5. Ebiet ewe ke ñkañ edere ke mmọ ekesim? Nso nkpọ-ntibe mbuk eset akada itie ke ebiet emi?
6. Ke mmọñ ke mbon uyep eke kut ndiye mfri? Ndien nso efen ke mmọ ekeda enyoñ?
7. Usen ifañ ke mbon uyep ekeda eyep isoñ Canaan?
8. Ke enyoñde edi, nso utọ etop ke mmọ ekenọ? Nso ke mmọ eketiñ, ewe ekedi idiok?
9. Nso ke kiet eketiñ ndida mbiat idiok etop mmọ? Nso ikedi enyiñ esie?
10. Nso ke idiok etop emi akanam ke otu Nditọ Israel?